

Inleiding

Waar gaat dit boek over?

Inclusief onderwijs vereist kennis over het fenomeen „heterogeniteit“. Eén dimensie hiervan wordt neurodiversiteit genoemd – het gaat hierbij om de veelheid aan manieren waarop we de wereld waarnemen, deze waarnemingen verwerken en op de wereld reageren (Baker, 2011, Bündgens-Kosten & Blume, 2022). Wij zijn ervan overtuigd dat mensen met geleefde ervaringen veel kunnen bijdragen aan het beter leren kennen van neurodiversiteit. Daarom vind je in deze interviewbundel twaalf interviews met neurodivergente mensen en samenvattingen van interviews met zij die nauw betrokken zijn in inclusief onderwijs - leerkrachten, leerlingen,...

Waarom is dit boek geschreven?

Als je tegenwoordig een tekstboek, een bloemlezing of een vaktijdschrift openslaat en zoekt naar teksten over heterogeniteit, diversiteit en inclusie in het vreemdetalenonderwijs, zul je waarschijnlijk nuttige informatie en bronnen terugvinden. De laatste jaren is de belangstelling voor deze onderwerpen in de (Duitstalige) academische gemeenschap merkbaar toegenomen.

Wat u echter zelden zult vinden, zijn teksten die gericht zijn op – en dat op academisch niveau - leraren vreemde talen en/of leraren vreemde talen in opleiding, waarin mensen met ervaringskennis rechtstreeks aan het woord komen. Dit is om verschillende redenen problematisch te noemen, denken we maar aan epistemische onrechtvaardigheid. Deze term - bedacht door Fricker (2007), en toegepast op de context van neurodiversiteit door Legault et al. (2021) en Chapman & Carel (2022) – is als volgt te omschrijven:

Epistemic injustices are situations where persons who do not belong to a dominant social group are denied (or simply not offered) access to or participation in the shared epistemic resources. The various concepts and knowledge base available do not represent their lived experience (hermeneutic injustice), and their testimony is given less weight to shape the collective epistemic resources (testimonial injustice). (Legault et al., 2021, n.p.)

In een samenleving die gekenmerkt wordt door „testimonial“ injustice, bestaat de opvatting dat alleen "experts op een welbepaald gebied" iets belangrijks te zeggen hebben over een onderwerp. De ervaringen van iemand die jarenlang lessen vreemde talen heeft gevolgd en ervaren, blijven daarentegen onzichtbaar. In termen van epistemisch onrecht is dit schadelijk - op praktisch niveau, omdat het betekent dat leraren en studenten belangrijke informatie missen, maar ook op ethisch niveau. De Disability Rights Movement herinnert ons al jaren aan het statement: "Niets over ons zonder ons!" (Charlton, 1998) - er mogen geen beslissingen worden genomen zonder de mensen wiens leven door deze beslissingen worden beïnvloed erbij te betrekken. Deze eis kan ook op een abstracter niveau worden begrepen: discours over gemarginaliseerde groepen zouden niet moeten worden gevoerd zonder dat leden van deze groepen bij de opbouw van zo een discours worden betrokken. Interviews - ook al zijn ze inherent hiërarchisch (de ene persoon stelt de vragen, de andere beantwoordt ze) - waren voor ons een methode die het mogelijk maakte om studenten in gesprek te laten gaan met ervaringsdeskundigen. Op deze manier hebben de studenten uit eerste hand ontdekt dat neurodivergente mensen ervaringen hebben die nuttig kunnen zijn voor het plannen en implementeren van inclusief vreemdetalen onderwijs. Een positief neveneffect van deze aanpak is dat direct contact met neurodivergente mensen de angst voor contact kan verminderen en een positieve attitude ten opzichte van inclusie kan bevorderen bij studenten die tot nu toe (bewust) weinig van dit soort contact hebben gehad (Woll, 2017). Bij dit alles werden we ook geïnspireerd door de literatuur over participatieve onderzoeksbenaderingen (bijv. Arnstein, 1969; Fletcher-Watson et al., 2018).

Hoe is dit boek tot stand gekomen?

Dit boek is tot stand gekomen binnen een internationale samenwerking gefinancierd door de Europese Unie in het kader van Erasmus+. Onderzoekers, docenten en studenten van de Universiteit Wenen, de Universiteit Gent, de Technische Universiteit Dortmund en de Goethe-Universiteit Frankfurt hebben eraan meegewerkt. In de zomer van 2020 en de winter van 2020/2021 werden in totaal vier seminars gehouden aan drie universiteiten, waarbij studenten interviews afnamen met neurodivergente personen en met verschillende belanghebbenden betrokken in inclusief onderwijs. In dit boek vindt u transcripties van de interviews die zijn afgenomen tijdens de seminars aan de universiteiten van Frankfurt en Dortmund, evenals samenvattingen van de interviews die zijn afgenomen aan de universiteit van Wenen.

De methode die aan deze seminars ten grondslag ligt is een vorm van onderzoekend leren. Als u meer wilt weten over het concept van de seminars en de praktische uitvoering ervan: de gebruikte materialen en een begeleidend handboek ("A guide for implementing inquiry-based learning in English teacher education: Focusing on neurodiversity") kunnen gedownload worden van de website van het project. Een rapport over het onderwijsconcept en de effectiviteit ervan ("Findings from inquiry-based learning in teacher education: Preparing English language teachers for neurodiverse classrooms") wordt tegelijk met dit boek gepubliceerd en is ook toegankelijk via de website.

Dit betekent ook dat de interviews werden afgenomen door studenten die bezig waren met het ontwikkelen van basisonderzoeksvaardigheden. Met andere woorden, ze werden niet afgenomen door onderzoekers met ruime onderzoekservaring. Het boek is een weerspiegeling van de inspanningen die door beginnende, nog zoekende onderzoekers werden geleverd, niet meer of niets minder.

We durven te beweren: "Dit is geen bug, maar een kenmerk!" - tenminste in relatie tot de lerarenopleiding.

Lerarenopleiders en studenten die voor het eerst een interview afnemen, vinden hier realistische voorbeelden die niet alleen inhoudelijk geëvalueerd kunnen worden, maar ook kunnen dienen als object voor reflectie en analyse met betrekking tot de onderzoeksmethoden. We hopen daarom dat studenten en andere geïnteresseerden inspiratie kunnen vinden voor hun eigen onderzoeksprojecten en voor de verdere ontwikkeling van hun eigen onderzoeksvaardigheden door middel van deze interviews met al hun sterke en zwakke punten.

Wat hebben we geleerd van het maken van dit boek?

Er waren veel mensen betrokken bij het maken van dit boek - zie ook het overzicht op pagina 5-6. Ze hebben allemaal veel geleerd tijdens het proces. Op dit punt willen we graag een paar zaken schetsen die er voor ons uitsprongen.

Interviews afnemen is zowel gemakkelijk als moeilijk.

Alle studentengroepen slaagden erin om een interview af te nemen, er werd van hen verwacht dat ze door samen te werken socio-constructivistische kennis zouden genereren en elkaar zouden ondersteunen. Ze beheersten de onderzoeksvaardigheden stap-voor-stap: van het leggen van contact tot het verkrijgen van geïnformeerde toestemming, het opstellen van interviewrichtlijnen, het uitvoeren van de interviews zelf en het transcriberen ervan. Ingebed in universitaire seminars, ondersteund door medestudenten, docenten en andere experts, waren alle deelnemende groepen succesvol.

Veel studenten gaven dienaangaande vergelijkbare feedback: na het interview begrepen ze beter hoe interviews werken en welke uitdagingen zich kunnen voordoen. Achteraf constateerden veel groepen dat ze het in de toekomst anders zouden doen. Wat ze precies anders wilden doen, verschilde van groep tot groep. Het project was in die zin succesvol, omdat er duidelijk een leerproces op gang werd gebracht en de studenten tot reflecteren werden aangemoedigd.

Zie voor meer informatie over wat wij en de studenten leerden over interviewen in ons rapport "Preparing for inclusive EFL classrooms: Lessons learned from and guidance for inquiry-based approaches focusing on neurodiversity", beschikbaar op onze website ellen-project.eu.

Als je één neurodivergent persoon kent, ken je één neurodivergent persoon.

We zijn allemaal individuen - dit geldt zowel voor neurotypische als neurodivergente mensen. Hoe we lesgeven ervaren en waar we de voorkeur aan geven wordt ook individueel gekleurd. In deze bundel brengen we verschillende interviews samen met mensen van verschillende neurotypes. Het wordt duidelijk dat er overlappingen zijn in de ervaringen - maar ook hoe groot individuele verschillen kunnen zijn, zelfs binnen de groep van mensen met eenzelfde 'diagnose' bijvoorbeeld dyslexie. De interviews herinneren ons eraan dat alle leerlingen - zelfs degenen met dezelfde diagnose - heel verschillende ervaringen hebben met vreemd talen onderwijs, verschillende hulpbronnen ter beschikking hebben en inzetten, anders reageren op stress en ook zeer verscheiden perspectieven op school hebben. Naast verhalen over barrières en uitdagingen zijn er ook beschrijvingen van succeservaringen en enthousiasme voor specifieke inhoud en activiteiten.

Er is geen wondermiddel - "beste praktijken" moeten kritisch worden bekeken en gekaderd worden in de specifieke onderwijscontext.

In veel contexten wordt al vlug vereenvoudiging als belangrijke strategie geïntroduceerd. We begrijpen dat het soms nodig is om als eerste stap de complexiteit te reduceren om een onderwerp toegankelijk te maken. Oversimplificatie kan er echter toe leiden dat de werkelijke diversiteit uit het oog verloren wordt en dat mensen alleen gezien worden als vertegenwoordigers van een 'klinische groep' en niet langer als individuen. De verzamelde interviews zijn een goed tegengif tegen deze oversimplificatie: ze mogen complex genoemd worden

in de meest positieve zin. Ze herinneren ons eraan dat een methode altijd in zijn context moet worden gezien en zorgvuldig moet worden geëvalueerd in de onderwijspraktijk.

Eén voorbeeld: structuur is nuttig voor leerlingen. De autiste die geïnterviewd werd in interview 10 beschrijft hoe helpend het voor haar was als lessen voorspelbaar waren, als ze een routine had waar ze op kon vertrouwen. Daarentegen vindt ze expliciete structurering vooraf stressvol:

...Dat waren de vakken die toch al zo gestandaardiseerd waren, die eh, omdat ze op de een of andere manier geruststellend voor me waren, omdat ik vanaf het begin wist hoe het verder zou gaan en wat er wel en niet ging gebeuren. En eh dat was, dan kon ik me echt intensief concentreren op de leerstof zelf, want eh al het andere, de hele structuur was eigenlijk gewoon een gewoonte en eh niet omdat de leraar dan eh vijf punten op het bord schreef die hij die dag in deze volgorde wilde behandelen. Dat zou me eerder stress bezorgen, zoals ik al zei, bijvoorbeeld als ik me dan realiseer dat de tijd al voorbij is en we er niet alles van die vijf punten hebben kunnen behandelen. En dan komt er een klasgenoot tussen die een stomme vraag stelt. En, en dan denk ik altijd gewoon 'oh kijk eens naar de klok'. Het ergste is als het de laatste les is en ik nog steeds bang ben dat er tijd bij komt, terwijl de schooltijd al voorbij is. Eh, dat zou voor mij heel contraproductief zijn. (Vertaald uit het Duits)

Betekent dit dat „advance organizer“ als methode niet gebruikt kann worden met autistische leerlingen? Nee! Het betekent echter wel dat de menselijke behoefte aan structuur en routine niet voor iedereen op dezelfde manier ingevuld moet worden. Dit betekent ook dat leerkrachten inspiratie en ideeën kunnen putten uit dit boek, maar geen 'recepten voor actie' kunnen afleiden met betrekking tot specifieke leerlingen. Directe interactie met de leerlingen is hierbij bijzonder nuttig en belangrijk.

Welke stemmen zijn aanwezig en welke ontbreken in dit boek?

Dit boek bevat interviews met zowel autisten als mensen met ADHD, dyslexie en een taalontwikkelingsstoornis (DLD), maar ook met betrokkenen bij inclusief onderwijs zoals leerkrachten en leerlingen (zonder hun neurotype te specificeren). Sommige bijzonder prominente neurotypen zijn opgenomen in deze bundel - vertegenwoordigd door individuele stemmen - terwijl andere volledig ontbreken. Het feit dat ze niet vertegenwoordigd zijn in deze bundel betekent niet dat we ze minder belangrijk zouden vinden voor het vreemdetalen onderwijs of het onderwijs in het algemeen.

De meeste geïnterviewden woonden ten tijde van het interview in Duitsland (deel 1 van het boek) of Oostenrijk (deel 2 van het boek); andere landen (Zweden, Japan) zijn ook sporadisch vertegenwoordigd. Hoe vreemdetalen onderwijs wordt ervaren (door mensen met verschillende neurotypes) hangt natuurlijk af van hoe vreemde talen worden onderwezen en onder welke omstandigheden. Dit moet in gedachten worden gehouden bij het lezen van de interviews.

(Zelfs voor Duitsland en Oostenrijk is) De steekproef is lang niet representatief. De werving van interviewkandidaten in Duitsland was voornamelijk gebaseerd op persoonlijke contacten van docenten en studenten. Daarom zijn bijvoorbeeld academici en universiteitsstudenten sterk oververtegenwoordigd. Ook neurodivergente mensen die niet communiceren via gesproken taal zijn niet vertegenwoordigd in dit boek. Veel van de interviews zijn afgenomen met jongvolwassenen en volwassenen die terugdenken aan hun schooltijd. Soms was hun schooltijd nog maar een paar jaar achter de rug, maar soms ook veel langer. Slechts een paar van de interviews in deel 1 van het boek zijn afgenomen met leerlingen.

Wat is de structuur van dit boek?

De interviews zijn ingedeeld naar neurotype en ruwweg naar leeftijd. Deze keuze kan als problematisch worden gezien, omdat het de indruk kann wekken dat neurotype en leeftijd de belangrijkste aspecten van deze interviews zijn. Dit is echter niet het geval. Het zijn meer pragmatische redenen die ons hiertoe hebben gebracht. Voor lezers die de voorkeur geven aan een meer thematisch georiënteerde benadering, raden we de tabel op pagina 23 aan voor een eerste overzicht, evenals het gebruik van de index.

Ons gebruik van labels als "autistisch" of "vrouw met dyslexie" kan ook door sommigen als problematisch worden beschouwd. We zijn ons ervan bewust dat er verschillende termen zijn voor de verschillende neurotypes, dat autisme, ADHD en dergelijke niet altijd op zichzelf staan en dat sommige mensen liever helemaal geen labels gebruiken. We zijn ons er ook van bewust dat er verschillende meningen zijn over "persoon eerst" (zelfstandig naamwoord "met", bijv. "muzikant met AHDS") en "identiteit eerst" (bijvoeglijk naamwoord + zelfstandig naamwoord, bijv. "autistische kunstenaar"). Het gebruik van gestandaardiseerde termen op het niveau van hoofdstuktitels is in sommige opzichten makkelijker voor lezers - maar het is ook erg simplistisch en gaat voorbij aan de heterogeniteit in voorkeuren binnen de verschillende gemeenschappen.

Hoe kun je dit boek gebruiken?

Je kunt dit boek natuurlijk van begin tot eind lezen. Als je daar de tijd niet voor hebt, zijn er hulpmiddelen voorhanden:

- De titels van de hoofdstukken geven informatie over de geïnterviewden en een schets van de kernthema's van de interviews.

- Je kunt interessante onderwerpen opzoeken in de index, bijvoorbeeld "groepswerk".

De samenvattingen bovenaan elk hoofdstuk geven je een eerste blik op het interview. Ze kunnen je helpen om te beslissen of dit specifieke interview je interesseert of niet. Als je alleen de samenvattingen leest, krijg je naar onze mening toch een goed beeld van het brede scala aan ideeën en ervaringen in dit boek.

We hebben ook een lijst gemaakt van mogelijk moeilijke onderwerpen en hebben gedocumenteerd in welke hoofdstukken ze voorkomen, zodat je kunt beslissen welke teksten je wanneer wilt lezen. Je vindt deze informatie op pagina 22.

Tijdens het lezen van dit boek zul je af en toe struikelen over eigenaardigheden die te maken hebben met het feit dat dit boek gesprekken verzamelt die werden getranscribeerd, d.w.z. vertaald naar geschreven taal. Cursief gedrukte woorden geven aan dat een woord betekenisvol werd benadrukt. Drie puntjes tussen twee vierkante haakjes [...] geven aan dat de tekst hier werd ingekort - bijv. door het schrappen van small talk. Opmerkingen tussen haakjes, bijv. (lacht), geven non-verbale boodschappen aan die op de opname te horen waren, of die tijdens het interview plaatsvonden en die nodig zijn voor het begrip. (incomp.) geeft aan dat een passage onbegrijpelijk was en niet (volledig) kon worden getranscribeerd.

Gesproken taal verschilt in veel opzichten van geschreven taal. Als gevolg daarvan zijn de transcripties van de interviews soms moeilijker te lezen. We hebben echter besloten om de teksten niet té veel te redigeren.

Zelfcorrecties, half afgemaakte zinnen, enz. blijven in de interviews staan en slechts enkele afwijkingen van de geschreven norm werden veranderd.

Wat moet je weten over de index?

Een index wordt verondersteld lezers van een boek te helpen om passages van het boek te vinden die relevant kunnen zijn voor hun specifieke leesinteresse. In het geval van een encyclopedie of een inleidende non-fictietekst is het maken van een index een proces dat niet veel interpretatie of subjectieve keuzes veronderstelt van de persoon of personen die de index maken. De situatie is echter anders bij het samenstellen van een index voor een boek dat bestaat uit interviews die voornamelijk ervaringen in de eerste persoon bevatten. Bij het indexeren van de interviews moesten veel beslissingen worden genomen: welke delen van een interview worden opgenomen in de index en welke niet - hoe kunnen deze delen worden geïndexeerd zodat ze het beste weergeven wat er wordt gezegd - en ook hoe kan de index het beste worden geclusterd? Bovendien was het soms moeilijk om geschikte 'labels' te vinden voor bepaalde beschreven situaties. Het proces van het samenstellen van de index werd dan ook dikwijls bepaald door interpretatie. Een voorbeeld hiervan is het geval van een autistische gesprekspartner die beschrijft dat hij of zij zich beter kan concentreren als het rustig is in de klas. Het indexeren van dit deel van het interview in de categorieën 'autisme - stilte/lawaai in de klas' suggereert een verband tussen autisme en een lawaai-gevoeligheid die de geïnterviewde niet zelf heeft geüit en die dan ook niet kan worden geconcludeerd op basis van de voorliggende interviews. We willen benadrukken dat de index werd samengesteld om het werken met de interviewverzameling te vergemakkelijken, maar dat hij zeker zijn beperkingen heeft. Met andere woorden: de categorieën binnen de index weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs de meningen van de geïnterviewden, maar zijn interpretaties van het projectteam.

Hoe kun je dit boek gebruiken in de lerarenopleiding (vreemde/tweede/wereld) talen?

Dit boek is bedoeld voor mensen die geïnteresseerd zijn in neurodiversiteit en inclusie. Het is vooral relevant voor lerarenopleidingen. Interviews uit deze collectie zijn gebruikt in het universitair onderwijs aan de Goethe Universiteit Frankfurt, de TU Dortmund en aan de Universiteit van Maryland, Baltimore County. Je kunt dit boek op verschillende manieren gebruiken. Je kunt de index gebruiken om tekstsegmenten te vinden over specifieke onderwerpen die je graag wil bespreken in je lessen aan de Universiteit. Dit kunnen bijvoorbeeld tekstfragmenten zijn die de principes van Universal Design for Learning (UDL) illustreren, of die focussen op agency. Studenten van de lerarenopleiding kunnen ook verschillende interviews lezen en dan de overeenkomsten, verschillen en praktische gevolgen bespreken. We hebben ook met succes studenten deze interviews als interviews laten analyseren. Deze interviews zijn dan ook zeer geschikt om vragen te bespreken met betrekking tot het afnemen van interviews, het ontwikkelen van interviewrichtlijnen, etc., als je onderzoekend leren of aanverwante methoden gebruikt in je onderwijs. Dit is vooral zo omdat deze interviews zijn afgenomen door gewone universiteitsstudenten (en niet door doorgewinterde professionals).

Andere producten van het ELLeN project kunnen ook interessant voor je zijn in de context van de lerarenopleiding. Op onze projectwebsite ellen-project.eu kunt u toegang krijgen tot het cursusmateriaal dat we hebben ontwikkeld, een docentenhandleiding die beschrijft hoe u deze kunt gebruiken, een rapport over onderzoekend leren ("A guide for implementing inquiry-based learning in English teacher education: Focusing on neurodiversity"), en zelfstudiecurssussen die gebruik maken van deze interviews. Alle materialen kunnen gebruikt worden in universitair onderwijs en bijna alle materialen kunnen vrij bewerkt worden en de bewerkte versies kunnen gedeeld worden. Let op voor de licentie-informatie bij deze materialen.

En hoe zit het met mensen die geen Duits lezen?

Dit boek bevat zowel Duits- als Engelstalige interviews. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen het kunnen lezen, hebben we korte "samenvattingen" opgenomen voor elk interview in de drie projecttalen - Engels, Nederlands en Duits. Een Engelse vertaling van de inhoudsopgave, van de index en van deze inleiding zijn beschikbaar op onze projectwebsite ellen-project.eu, naast de versie in het Duits die hier is opgenomen.

Wie willen we bedanken?

De enige reden waarom u dit boek vandaag (figuurlijk of feitelijk) in uw handen houdt, is de actieve ondersteuning van dit project door een reeks belanghebbenden. Hieronder vallen neurodivergente personen van verschillende leeftijden die de tijd namen om de interviewvragen van studenten te beantwoorden. Het omvat ook de scholen die onze studenten verwelkomden, en de leerkrachten, studenten en andere belanghebbenden die onze universiteitsstudenten (en ons) veel verschillende inzichten verschafte in inclusieve scholen. Een dergelijke ondersteuning van de lerarenopleiding mag nooit als vanzelfsprekend worden beschouwd - en al helemaal niet in de jaren van COVID-19, die voor scholen een uitdaging vormden.

Onze dank gaat ook uit naar de mensen van wie de interviews niet zijn opgenomen in deze bundel. Alleen die interviews waarvoor we volledige toestemming hadden om ze te publiceren - van geïnterviewden maar ook van studenten - zijn opgenomen. Sommige interviews, afgenomen door studenten die niet wilden dat ze in boekvorm werden gepubliceerd, ontbreken - maar ze verrijkten de cursusdiscussie en de competentieontwikkeling evenzeer.

We willen ook graag iedereen bedanken die ons heeft gesteund met feedback op dit boek en op het proces dat tot dit boek heeft geleid.

We willen ook onze studenten bedanken - de studenten van wie je de interviews in deze bundel vindt, maar ook degenen die op verschillende manieren bij dit project betrokken waren. De universitaire seminars binnen het ELLeN-project waren in veel opzichten experimenteel en we willen onze dank uitspreken aan de studenten die met een open geest aan dit 'experiment' hebben deelgenomen.

Last but not least moet worden vermeld dat dit project niet mogelijk zou zijn geweest zonder de Erasmus+-financiering van de Europese Unie (financieringsnummer 2020-1-DE01-KA203-005696), beheerd door de DAAD, of zonder de institutionele steun van de deelnemende universiteiten. Alleen het projectteam is verantwoordelijk voor de inhoud van deze collectie.

Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>

Baker, D. L. (2011). *The politics of neurodiversity: Why public policy matters*. Lynne Rienner Publishers.

Blume, C., & J. Bündgens-Kosten (Eds.) (erscheint 2024) Neurodiversität in Fremdsprachenunterricht und -lehrkräftebildung [Themenheft]. *Fremdsprachen Lehren und Lernen (FLuL)*, 52(2).

Bündgens-Kosten, J., & Blume, C. (2022). Neurodiversität– (k)ein Thema für die Fremdsprachendidaktik?“. *Zeitschrift für interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, 27(2), 225–247.

Chapman, R., & Carel, H. (2022). Neurodiversity, epistemic injustice, and the good human life. *Journal of Social Philosophy*, 53(4), 614–631. <https://doi.org/10.1111/josp.12456>

Charlton, J. I. (1998). *Nothing about us without us: Disability oppression and empowerment*. University of California Press.

Fletcher-Watson, S., Adams, J., Brook, K., Charman, T., Crane, L., Cusack, J., Leekam, S., Milton, D., Parr, J. R., & Pellicano, E. (2018). Making the future together: Shaping autism research through meaningful participation. *Autism: The International Journal of Research and Practice*, 23(4), 943–953. <https://doi.org/10.1177/1362361318786721>

Fletcher-Watson, S., & Happé, F. (2019). *Autism: A new introduction to psychological theory and current debate*. Routledge.

Fricker, M. (2007). *Epistemic injustice: Power and the ethics of knowing*. Oxford University Press.

- Jones, M., & Noble, M. (2021). "What about teachers?": A duoethnographic exploration of ADHD in ELT. *Explorations in Teacher Development*, 29(1), 34–45. <https://doi.org/10.35542/osf.io/xautd>
- Legault, M., Bourdon, J.-N., & Poirier, P. (2021). From neurodiversity to neurodivergence: The role of epistemic and cognitive marginalization. *Synthese*, 199, 12843–12868. <https://doi.org/10.1007/s11229-021-03356-5>
- Sautter, H., Schwarz, K., & Trost, R. (Eds.). (2012). *Kinder und Jugendliche mit Autismus-Spektrum-Störung: Neue Wege durch die Schule*. Kohlhammer.
- Schuster, N. (2020). *Schüler mit Autismus-Spektrum-Störungen: Eine Innen- und Außenansicht mit praktischen Tipps für Lehrer, Psychologen und Eltern* (5th edition). Verlag W. Kohlhammer.
- Simon, C. S. (2000). Dyslexia and learning a foreign language: A personal experience. *Annals of Dyslexia*, 50(1), 155–187. <https://doi.org/10.1007/s11881-000-0021-7>
- Woll, A. (2017). *Kontaktbedingungen zwischen Menschen mit und ohne Behinderung als Prädiktoren von Einstellungen zu Inklusion* [Pädagogischen Hochschule Heidelberg]. <https://opus.ph-heidelberg.de/frontdoor/deliver/index/docId/230/file/DissertationWoll21Juni2017.pdf>

